

Triage Veilig Thuis

Bij huiselijk geweld, kindermishandeling en seksueel misbruik

(versie landelijk prototype 0.6, maart 2015)

© GGD GHOR Nederland

Bronvermelding bij gebruiken van (delen uit) tekst van dit document.

Auteurs: L. Vogtländer en S. van Arum (de Waag Nederland)

Onderzoeker: K. D. Lünemann (Verwey-Jonker Instituut)

Projectleiding: Lienja van Eijkern en Tosca Hummeling

Contact via: thummeling@ggdghor.nl

2015/versie landelijk prototype 0.6

Inhoudsopgave

1. Voorwoord.....	4
2. Verantwoording.....	5
3. Stroomschema Triage.....	8
4. Regionale inbedding.....	9
5. Instructie voor de bureaumedewerker.....	10
6. Triage-instrument.....	12
6.1 Triage aan de voordeur op basis van de binnengekomen melding.....	12
6.2 Screeningsroute.....	13
6.3 Intercollegiale beoordeling en besluitvorming.....	19

Bijlagen

Factoren die relevant zijn bij veiligstellen.....	21
Handvatten hoe te handelen bij veiligstellen.....	23
Handvatten voor de aanpak van structurele ernstige onveiligheid.....	25

Losse bijlagen

Van hoofdstuk 6, het feitelijke triage-instrument, is een werkdocument in Word beschikbaar.
Ook het stroomschema op pagina 8 is digitaal beschikbaar.
Deze documenten zijn te vinden op de websites www.ggdghor.nl en www.vng.nl.

1. Voorwoord

Beste gebruikers,

In september 2014 hebben wij van GGD GHOR Nederland in nauwe samenwerking met het ondersteuningsprogramma AMHK van de VNG de opdracht gekregen om een triage-instrument te ontwikkelen voor Veilig Thuis. Dit triage-instrument moest tevens breed inzetbaar zijn voor iedereen die vanuit zijn of haar professie betrokken is bij de aanpak van huiselijk geweld, kindermishandeling en seksueel misbruik. Er was drie maanden de tijd om dit prototype dat nu voor jullie ligt gereed te maken zodat het per 1 januari 2015 voor landelijk gebruik beschikbaar zou komen. Wij bedanken hierbij de vele collega's uit het veld die hiervoor constructieve feedback gegeven hebben.

Wij beogen met deze triage het besluitvormingsproces van de professionals te onderbouwen en ondersteunen, waarna de gezinnen en huishoudens overgedragen kunnen worden naar de juiste intensiteit van zorg die nodig is om de veiligheid te gaan borgen. Hiertoe is belangrijke forensische expertise over geweld en veiligheid in het instrument verwerkt.

Het instrument dat voor jullie ligt betreft het eerste prototype. Wij zullen echter pas een volwaardig instrument tot onze beschikking hebben nadat er aanpassingen zijn uitgevoerd op basis van wetenschappelijk evaluatie-onderzoek en op basis van jullie ervaringen met het gebruik ervan en jullie adviezen ter verbetering. Dit zal in de periode 2015-2016 plaatsvinden. Binnen het onderzoek willen wij ook luisteren naar de ervaringen en meningen van de melders en van de cliënten.

We hopen dat de triage Veilig Thuis een ruwe diamant is die we met elkaar gaan slijpen. Met als doel om families, volwassenen en kinderen te ondersteunen bij hun harde werken om de intergenerationele cyclus van geweld en onveiligheid in hun levens te doorbreken. Wij willen jullie daartoe uitnodigen.

Linda Vogtländer, Sander van Arum en Katinka Lünemann
De Waag Nederland en Verwey-Jonker Instituut
December 2014

2. Verantwoording

Wat is triage?

Triage is een dynamisch beslisproces waarmee bij meldingen van huiselijk geweld kan worden beoordeeld welke urgentie en expertise nodig is om het geweld te stoppen. Triage is een term die afkomstig is uit de medische wereld. Triage heeft als doel om voor een patiënt ter plaatse bij ernstige ongevallen of rampen met meerdere slachtoffers, de behoefte aan medische zorg en de urgentie te bepalen.

Voor Veilig Thuis, waar binnen korte tijd een beslissing genomen moet worden wie met de casus aan de slag gaat, kan triage een bruikbare werkwijze zijn.

Doel van de triage Veilig Thuis

Het triage-instrument voor Veilig Thuis heeft als doel om medewerkers handvatten geven om te beoordelen welke spoed nodig is en welke expertise nodig is om in te grijpen teneinde de fysieke en emotionele veiligheid van gezinsleden direct en op termijn te borgen.

De triage Veilig Thuis is bruikbaar om iedere melding van (een vermoeden van) geweld:

- te beoordelen op direct gevaar, op ernst van de onveiligheid en op complexiteit van de problematiek;
- vervolgens toe te leiden naar de specifieke expertise die nodig is om de veiligheid op maat te managen en om op termijn risicogestuurde zorg te bieden.

Bruikbaarheid en betrouwbaarheid van de triage Veilig Thuis

Dit instrument is in 2014 bij twee Veilig Thuis organisaties getest op bruikbaarheid. Op basis van de eerste bevindingen is het instrument daarna bijgesteld. In 2015 wordt binnen enkele regio's een evaluatieonderzoek gekoppeld aan het gebruik van het instrument. Het is van groot belang om te onderzoeken en te monitoren of het instrument doet wat het beoogt en of de professionals die het gebruiken erop kunnen vertrouwen hiermee een betrouwbaar instrument in handen te hebben. Ook voor de Inspectie zal dit van belang zijn.

Positionering van de triage in het zorgproces van voordeur tot achterdeur Veilig Thuis

Zie hiervoor het stroomschema op pagina 8. Het stroomschema waarbinnen de triage toeleidt naar passende zorg is een inhoudelijk werkmodel dat aansluit bij het VNG-model handelingsprotocol Veilig Thuis¹⁾.

Dit handelingsprotocol beschrijft de processen binnen Veilig Thuis.

Huiselijk geweld, kindermishandeling en seksueel misbruik

De triage is toepasbaar bij geweld en onveiligheid dat plaatsvindt binnen de huiselijke kring van het slachtoffer. Met huiselijke kring wordt bedoeld: (ex)-partners en (ex)-verkering, van ouder naar kind, en van een kind naar diens ouder, tussen kinderen en door familieleden en huisvrienden. Het geweld kan dus zowel binnenshuis als buitenshuis plaatsvinden. Het is de relatie tussen pleger en slachtoffer die centraal staat.

Bij huiselijk geweld, kindermishandeling en seksueel misbruik kan het gaan om fysiek geweld, seksueel geweld, verwaarlozing van kinderen en van ouderen, ernstige emotionele verwaarlozing van kinderen, psychisch geweld (emotionele mishandeling) waaronder ernstige vernederingen, het als kind getuige zijn van partnergeweld, stalking en intiem terrorisme, ernstige bedreigingen, opsluiting, het aanbrengen van ernstige vernielingen in huis, huisvredebreuk, vechtscheiding, eengerelateerd geweld, huwelijksdwang en achterlating, vrouwelijke genitale verminking en Münchhausen bij Proxy.

¹⁾ Baeten, P. (2014) *VNG-model handelingsprotocol voor het advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling 'Veilig Thuis'*, VNG, Den Haag.

Welke inhoudelijke keuze is gemaakt door de ontwikkelaars

- Er is voor gekozen om in een gezin of huishouden de feiten over 'structurele ernstige onveiligheid' in kaart te brengen en dat als definitie te nemen van een 'hoog risico op herhaling van geweld'. Wij stellen dat structurele ernstige onveiligheid schadelijk is voor alle gezinsleden. Daarmee vervalt voor de triage de noodzaak om risicofactoren in kaart te brengen. Dit betekent tijdswinst aan de voordeur.
- Middels het stroomschema wordt een inhoudelijk kader geboden voor ketensamenwerking tussen alle regionale ketenpartners (alle sectoren die medeverantwoordelijkheid kunnen dragen voor deze doelgroep). De focus op 'veiligheid' en 'herstel van kwaliteit van leven' biedt hierbij sectoroverstijgende referentiekaders om doelgroepgericht samen te werken en te behandelen binnen de context van de leefomgeving van de families.

Wat wordt wel en niet beoogd met de triage Veilig Thuis?

Handvatten bieden aan de poort

- De triage biedt deskundigen aan de poort van Veilig Thuis handvatten om vanaf de voordeur te sturen op spoed van de zorg, op complexiteit van de zorg en op de expertise die hierbij noodzakelijk is. Daarmee is het een triage op onveiligheid gekoppeld aan triage op zorgzwaarte.
- Door middel van de triage kan men sturen op feitelijke informatie over onveilige gebeurtenissen en situaties.
- De triage nodigt uit om de melder actief en gericht te betrekken bij de inschatting van de ernst van de onveiligheid en de complexiteit van de situatie.
- De triage geeft handvatten om gerichte informatie uit te wisselen met politie, OM, Raad voor de Kinderbescherming, lokale professionals en specialisten.
- De triage moedigt aan om besluiten intercollegiaal te nemen: het eigen gestructureerde professionele oordeel wordt gecombineerd met het gestructureerde professionele oordeel van een collega met de bedoeling zich gesteund te weten bij daadkrachtig optreden/ingrijpen in de persoonlijke levenssfeer.

Bepalen hoe hoog het veiligheidsrisico is

- Met de triage willen we vanaf de voordeur de doelgroep met **een hoog risico op herhaling** onderkennen. Dit is de groep waarbij sprake is van een zogenoemde 'structurele ernstige onveiligheid'. Deze groep willen we opschalen naar een vorm van samenwerking tussen Veilig Thuis en professionals uit andere sectoren voor de juiste kennis en de juiste intensiteit van zorg. Zie het stroomschema op pagina 8.
- We willen met de triage handvatten bieden voor het tot stand brengen van directe veiligheid, het 'veiligstellen'. Deze zijn optioneel en te vinden in bijlage I en II.
- Het uitgangspunt is dat Veilig Thuis de regie neemt bij het veiligstellen van gezinsleden/personen in samenwerking met professionals uit andere sectoren.
- De triage biedt richting aan ketensamenwerking bij gezinnen en huishoudens waar sprake is van structurele ernstige onveiligheid. Dit is terug te vinden in bijlage III.
- De triage leidt ertoe dat we vanaf de voordeur de doelgroep met **een laag risico op herhaling** kunnen onderkennen. Dit is de groep waarbij sprake is van een zogenoemde 'schadelijke multiproblematische leefsituatie'. Deze casussen kunnen we afschalen naar passende zorg en regie op het niveau van de sociale wijkteams.

Triage als eerste stap in het proces

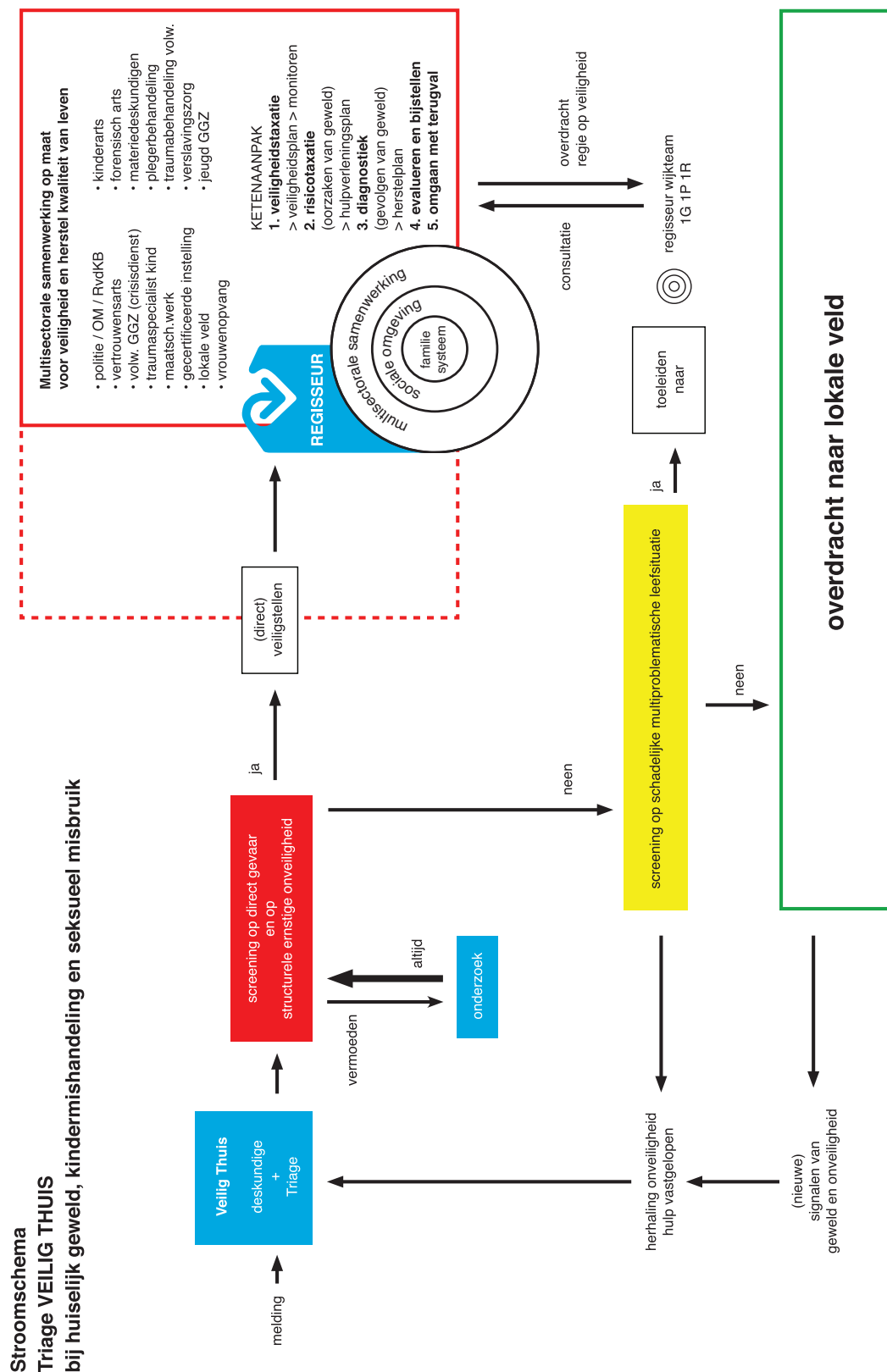
Bij meldingen is het triageproces voortaan de eerste stap. Als uit de triage volgt dat de melding kan worden doorgezet naar het lokale veld, dan zal het lokale veld zelf verder een plan van aanpak maken. Als uit de triage volgt dat Veilig Thuis de casusregie houdt, dan zal onderzoek volgen conform het handelingsprotocol.

Waarvoor is de triage Veilig Thuis niet bedoeld?

De triage is niet bedoeld om inhoudelijk casusoverleg te voeren op grond waarvan beslissingen genomen kunnen worden over hoe veiligheid en hulp eruit moeten zien. Dit zal plaatsvinden in het vervolgtraject. Daarvoor is namelijk eerst nodig dat de gezinsleden gesproken worden en dat risicofactoren en beschermende factoren in kaart worden gebracht.

3. Stroomschema Triage

© GGD GHOR Nederland / 2015 versie landelijk prototype 0.6
Auteurs: L. Vogtlander en S.v. Arum (de Waag Nederland)
Vormgeving: Yordana Rodriguez

4. Regionale inbedding

Lokale sociale kaart

Iedere gemeente is verantwoordelijk om in samenwerking met alle relevante ketenpartners zijn eigen sociale kaart op te stellen, actueel te houden en lokaal ter beschikking te stellen aan Veilig Thuis. In sommige regio's heeft Veilig Thuis bijvoorbeeld al goede afspraken gemaakt met de crisisdienst voor een psychiatrische spoedbeoordeling bij direct gevaar. Deze kunnen model staan voor elders.

Iedere regio moet bij geweldszaken met een hoog risico op herhaling een beroep kunnen gaan doen op aanvullende expertise. Specialistische kennis is zeer regelmatig nodig om bij deze zaken het geweld te stoppen, om duurzame veiligheid in het gezin tot stand te brengen en om de opgelopen schade, de ontwikkeling en de kwaliteit van het dagelijks leven van de gezinsleden te herstellen.

Expertise

De volgende expertise is van belang:

- vertrouwensarts van Veilig Thuis;
- maatschappelijk werk;
- politie, justitie/OM en reclassering (om juridische maatregelen in te kunnen zetten ter borging van de veiligheid);
- Raad voor de Kinderbescherming;
- volwassenen-GGZ (crisisdienst);
- vrouwenopvang;
- juridische ondersteuning van slachtoffers (Slachtofferhulp Nederland);
- gecertificeerde instelling(en) verantwoordelijk voor het drang- of dwangkader jeugd;
- kinderarts;
- forensisch arts voor kinderen;
- forensisch arts voor volwassenen;
- traumaspecialist kind om te kunnen consulteren bij specifieke vragen rond de benadering van een kind, het veiligstellen van een kind en wat een specifiek kind nodig heeft;
- plegerbehandeling (systeemgerichte risicotaxatie en forensisch psychiatrische behandeling van de factoren die het geweld in stand houden);
- (traumabehandeling) jeugd-GGZ en (traumabehandeling) volwassenen-GGZ;
- verslavingszorg.

Er moeten materiedeskundigen te consulteren zijn op het gebied van medische kindermishandeling, seksueel misbruik, stalking, ouderenmishandeling, vrouwelijke genitale verminking, eengerelateerd geweld, huwelijksdwang, achterlating en huwelijkse gevangenschap.

Waar is aansluiting te vinden bij regionale ketenpartners?

De locatie en de organisatie waar deze ketenpartners onderdak hebben of nog gaan krijgen kan en zal per gemeente en regio verschillen. Zie voor deze multidisciplinaire werkwijze de visie van de G4²⁾. Voor de samenwerking met politie en OM is een richtlijn voor samenwerking van kracht die is opgenomen in het Model handelingsprotocol Veilig Thuis.

²⁾ Baldewsingh, R., Burg, E. van der, Everhardt, V. & Jonge, H. de (2013). *Een veilig thuis: Gemeentelijke visie op de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling*. Gemeente Den Haag, Amsterdam, Rotterdam en Utrecht.

5. Instructie voor de bureaumedewerker

De triage Veilig Thuis bij huiselijk geweld, kindermishandeling en seksueel misbruik is toepasbaar bij alle vormen van geweld en onveiligheid die gepleegd worden door personen uit de huiselijke kring of familie van het slachtoffer.

De triage gaat vooraf aan een eventueel *onderzoek* door Veilig Thuis. Wanneer Veilig Thuis in de triage besluit dat zij zelf de casus op zich neemt, dan volgt de (wettelijke) onderzoekstaak.

Lees voor het proces van triage ook het hoofdstuk triage (hoofdstuk 6, blz. 19 e.v.) in het Model handelingsprotocol Veilig Thuis van de VNG.

Doel

Het instrument heeft als doel om de medewerkers handvatten te geven om:

- de aard en de ernst van de onveiligheid te beoordelen, en
- op grond daarvan te besluiten of gezinsleden/personen op korte termijn veiliggesteld moeten worden, en
- te besluiten wie de vervolgstappen gaat nemen om op langere termijn de veiligheid te borgen.

De twee meest voorkomende uitkomsten na de triage zijn het nemen van de casusregie door Veilig Thuis zelf of overdracht naar het lokale veld.

Het instrument geeft geen aanwijzingen voor de inhoud van de hulp. Dit zal plaatsvinden in het vervolgtraject. In de bijlagen vind je wel handvatten hiervoor.

Het bijgeleverde stroomschema geeft je een visueel overzicht van het proces.

Informatie

Van belang is om te weten welke informatie relevant is om een goede weging te kunnen maken. Dit heb je nodig om te kunnen beoordelen of de casus bij Veilig Thuis hoort of afgeschaald kan worden. De casus hoort bij Veilig thuis als er sprake is van direct gevaar waarbij spoed vereist is, of als het om een casus gaat waar het structureel ernstig onveilig is. Daartoe geeft het instrument je de juiste criteria. Het instrument vraagt om steeds kort een feitelijke toelichting te geven. Dit concreet maken van wat er precies gebeurt, helpt je om je beoordeling te onderbouwen en is belangrijk voor een goede overdracht van de kern van de problematiek naar je collega's. Daarnaast biedt de triage de ruimte om samen met collega's uit het veld en uit je team op basis van je eigen deskundigheid en ervaring een professioneel oordeel te vormen. Deze eigen professionele inschatting blijft noodzakelijk.

De triage is in het werkproces inzetbaar vanaf het moment dat de bureaumedewerker tijdens het eerste contact-gesprek een melding opneemt. Het maakt voor de triage niet uit of het een telefonische melding of een digitale melding betreft. In beide gevallen doorloop je het gehele triageproces. Bij een digitale melding komt het echter regelmatig niet tot een persoonlijk contact met de melder en doorloop je de triage zonder de melder en in een andere volgorde. Dit wordt op de volgende pagina toegelicht.

Kort overzicht van de route bij een telefonische melding

INFORMATIEVERZAMELING:

- beschrijf de zorgen
- doe de veiligheidsinschatting en gevaarstaxatie met melder
- doorloop de screeningsroute met melder
- sluit af met melder
- vul de telefonische melding aan met standaardinformatie en politiegegevens

OORDEELSVORMING en BESLUITVORMING:

- intercollegiale beoordeling
- conclusie triage
- besluitvorming over vervolgstap

Kort overzicht route bij een digitale melding (professionals en politie)

INFORMATIEVERZAMELING:

- vul digitale melding aan met standaardinformatie en politiegegevens
- doe veiligheidsinschatting en gevaarstaxatie, betrek bij voorkeur de melder hierbij
- doorloop de screeningsroute, indien mogelijk met de melder
- sluit af met melder als deze betrokken is

OORDEELSVORMING EN BESLUITVORMING:

- intercollegiale beoordeling
- conclusie triage
- besluitvorming over vervolgstap

Politie

Over de informatie-uitwisseling tussen politie en Veilig Thuis wordt op dit moment landelijk overleg gevoerd. Daarbij gaat het om zowel de inhoud van de informatie als om de wijze waarop de informatie-uitwisseling plaatsvindt. In het triage-instrument wordt daarom nog geen uitspraak gedaan over de manier waarop informatie-uitwisseling met de politie plaatsvindt. Er wordt alleen aangegeven welke informatie nodig is om de triage goed uit te kunnen voeren. In 2015 worden verdere afspraken gemaakt en daarvan houden we jullie op de hoogte.

Oefening baart kunst!

Vertrouwdheid en handigheid in het werken met de triage Veilig Thuis heeft tijd nodig.

Een digitale versie van het triage-instrument zou veel praktischer en sneller zijn maar deze is in de huidige ontwikkelfase nog niet beschikbaar. Ook kan het instrument in de registratie worden ingebouwd. Dit is aan de regio's zelf om te beslissen.

6. Triage-instrument

6.1 Triage aan de voordeur op basis van de binnengekomen melding

Beschrijf de zorg die de melder heeft zo concreet mogelijk: wat, tussen wie, wanneer. Beschrijf, indien van toepassing, waargenomen gebeurtenissen zo concreet mogelijk.

Hierna wordt met de melder aan de telefoon de veiligheidsinschatting, de gevaarstaxatie en de screeningsroute gedaan.

Bij een digitale melding van een professional of van de politie is het volgende van belang:

Zoek standaard informatie in de volgende systemen

- de eigen systemen van Veilig Thuis (hermeldingen en huisverbod)
- de Gemeentelijke Basisadministratie (GBA)
- de Raad voor de Kinderbescherming (i.g.v. kinderen: bij wie ligt het gezag en loopt er een onderzoek en als er een lopende maatregel is: contact opnemen met de uitvoerder van de maatregel). Zie criteria voor betrekken Raad voor de Kinderbescherming in par. 6.3.7 van het Model handelingsprotocol Veilig Thuis van de VNG.
- de Verwijsindex Risicjongeren (op naam van de kinderen)
- (het Centraal Gezagsregister)

Opvragen politiegegevens (op naam pleger en op adres)

Indien niet bekend is of er sprake is van eerdere mutaties m.b.t. geweld/zeden/vuurwapenbezit of vuurwapengebruik, vraag deze informatie dan op bij de politie.

Hierna volgt de veiligheidsinschatting, de gevaarstaxatie en de screeningsroute. Het heeft de voorkeur om de melder hierbij te betrekken.

VEILIGHEIDSINSCHATTING

De melder en medewerker maken ieder een inschatting.

Veiligheidsschaal

Hoe beoordelen jullie de situatie op een schaal van 0 - 10, waarbij 0 betekent dat er signalen zijn van direct gevaar en grote onveiligheid en 10 betekent dat de veiligheid gegarandeerd is?

0 (onveilig) ←————→ (veilig) 10

Licht in enkele woorden toe wat dit cijfer betekent. Licht ook toe waarom je niet één punt hoger geeft.

Voer aan de hand van dit cijfer het gesprek met de melder voor het verzamelen van relevante informatie op grond waarvan de taxatie van het gevaar plaats kan vinden.

	<i>Cijfer</i>	<i>Toelichting</i>
Melder		
Medewerker		

GEVAARSTAXATIE

	<i>Wat is ieders grootste zorg/angst over wat er kan gebeuren als we niets doen</i>	<i>Wanneer zou dat kunnen gebeuren</i>
Melder		
Medewerker		

6.2 Screeningsroute

Doorloop nu de screeningsroute samen met de melder. De screeningsroute bestaat uit vier delen. Het doel hiervan is om te beoordelen of er sprake is van:

- A. Direct gevaar
- B. Structurele ernstige onveiligheid
- C. Schadelijke multiproblematische leefsituaties die niet per definitie direct gevaarlijk of structureel ernstig onveilig zijn, maar wel schadelijk zijn voor de ontwikkeling van de gezinsleden en vragen om handelen en om regie
- D. Ernstige kwetsbaarheid van het systeem.

A. SCREENING OP DIRECT GEVAAR

Het doel hiervan is om te beoordelen of één of meer gezinsleden in direct fysiek gevaar zijn. Van direct gevaar is meestal sprake als er voldaan wordt aan de onderstaande **twee criteria**.

Is er sprake van direct gevaar?	Ja = X	<i>JA = noteer</i> • wat gebeurde er feitelijk • tussen welke mensen vond dit plaats • wanneer was dat <i>(noteer steeds wie de bron is)</i>
Criterium 1 Melding betreft recent ernstig gewelddadig gedrag : • verwondingen met medische behandeling • letsel (ernstig vermoeden dat dit is toegebracht) bij zuigeling of zeer jong kind • poging tot verwurging • wapengebruik • geweld tijdens zwangerschap • verkrachting • seksueel binnendringen bij kinderen < 12 jaar • (een ernstig vermoeden van) seksueel misbruik van kinderen < 18 jaar of: • een acute dreiging om de (ex)-partner, kinderen, familielid of zichzelf te doden, ernstig letsel toe te brengen of hun vrijheid te benemen (ook eerwraak en vrouwelijke genitale verminking) • ernstige fysieke verwaarlozing die acuut de gezondheid bedreigt van zeer jonge kinderen of een oudere in een zorgafhankelijke situatie • anders, nl.		
Criterium 2 Pleger heeft direct toegang tot het slachtoffer of slachtoffer is nog in een zorgafhankelijke positie en deze kunnen nu niet in veiligheid worden gebracht door de directe omgeving.		Waar is het slachtoffer nu?

CONCLUSIE

- ☐ NEE, geen sprake van direct gevaar
☐ JA, wel sprake van direct gevaar

► Ga altijd door met **B. screening op structurele ernstige onveiligheid**

B. SCREENING OP STRUCTURELE ERNSTIGE ONVEILIGHEID

Het doel hiervan is om te beoordelen of er sprake is van zich herhalende of voortdurende ernstig onveilige en schadelijke gebeurtenissen en situaties. Van structurele ernstige onveiligheid is meestal sprake als er voldaan wordt aan onderstaand criterium.

Is er sprake van structurele ernstige onveiligheid?	Ja = X	<i>JA = noteer meerdere voorbeelden</i> • wat gebeurde er feitelijk • tussen welke mensen vond dit plaats • noteer bij het kind de leeftijd • wanneer was dat <i>(noteer steeds wie de bron is)</i>
Criterium Er zijn over een periode van enkele weken of langer (en vroeger in de geschiedenis) hieronder genoemde concrete voorbeelden van zorgwekkend onveilige situaties of zorgwekkend geweld aanwezig: • van ouder naar kind • van ouder met ongeboren kind • tussen kinderen/ jeugdigen • van een kind naar zijn ouder • tussen mantelzorger en oudere • tussen (ex)-partners • tussen familieleden		
LICHAMELIJK GEWELD		
lichamelijke mishandeling al of niet met verwondingen		
PSYCHISCH GEWELD		
• dreigen met het toebrengen van letsel, of met iemand te zullen vermoorden • psychisch geweld in de vorm van vernederingen, verbale aanvallen, intimidatie en/of constant in de gaten houden wat het slachtoffer doet en zegt • stalking • opsluiting • huisvredebreuk • gezinslid dat ernstige vernielingen in of rondom huis aanricht • ernstige strijd tussen ouders • kinderen die getuige zijn van huiselijk geweld tussen ouders		

SEKSUEEL GEWELD		
• herhaalde vermoedens seksueel misbruik-situaties • dwingen tot seksuele handelingen • gedwongen prostitutie (mensenhandel en pooierboyproblematiek)		
VERWAARLOZING		
• het onthouden van basiszorg aan iemand die zorgafhankelijk is • chronische lichamelijke verwaarlozing van kinderen • chronische affectieve verwaarlozing van kinderen • chronische pedagogische verwaarlozing van kinderen		
OVERIG		
• geweld dat samenhangt met eerdergerelateerde problematiek • huwelijksdwang • ernstig vermoeden van Münchhausen bij Proxy • dierenmishandeling en verwaarlozing • anders, namelijk....		

CONCLUSIE

- ☐ NEE, geen sprake van structurele ernstige onveiligheid
 - ▶ Ga door met **C. screening op schadelijke multiproblematische leefsituatie**
- ☐ JA, wel sprake van structurele ernstige onveiligheid
 - ▶ Ga door met **D. screening op ernstige kwetsbaarheid van het systeem**
- ☐ ER IS EEN ERNSTIG VERMOEDEN op structurele ernstige onveiligheid, maar om een gefundeerd oordeel over de veiligheidssituatie te kunnen vormen, moet nog onderzoek of een interventie plaatsvinden dat hierover uitsluitsel kan geven.

Indien Veilig Thuis het relevant acht en dit geen negatieve effecten heeft op de veiligheid van betrokkenen, kan Veilig Thuis in dit geval ook eerst contact opnemen met de direct betrokkenen zelf, o.a. met de vraag of zij open staan voor hulp en ondersteuning.

Nadat de informatie is aangevuld, begin weer bij **B. screening op structurele ernstige onveiligheid**.

C. SCREENING OP SCHADELIJKE MULTIPROBLEMATISCHE LEEFSITUATIE

Hiervan kan sprake zijn als er voldaan wordt aan twee of meer van de volgende criteria.

<i>Er is sprake van een schadelijke multiproblematische leefsituatie</i>	<i>Ja = X</i>	<i>Toelichting met voorbeelden en vanaf wanneer speelt het al</i>
Criterium 1 Er is sprake van een eenmalige of enkele onveilige gebeurtenissen die een symptoom kunnen zijn van ernstige overbelasting van het gezin/huishouden.		
Criterium 2 Er zijn problemen op meerdere leefgebieden van gezondheid, wonen, werken, financiën, culturele integratie, relaties, opvoeding.		
Criterium 3 De problematiek heeft negatieve impact op het gezinssysteem of op de directe leefomgeving, maakt de opgroeisituatie van eventuele (ongeboren) kinderen zorgelijk.		
Criterium 4 Hulp wordt afgehouden, of de inzet van het systeem is onvoldoende, of de hulp leidt binnen de gewenste termijn niet tot de noodzakelijke resultaten, of de problematiek is vastgelopen.		

CONCLUSIE

- ☐ NEE, geen sprake van schadelijke multiproblematische leefsituatie
- ☐ JA, wel sprake van schadelijke multiproblematische leefsituatie

► Ga altijd door met **D. screening op ernstige kwetsbaarheid van het systeem.**

D. SCREENING OP ERNSTIGE KWETSBAARHEID VAN HET SYSTEEM

<i>Er is sprake van ernstige kwetsbaarheid van het systeem (bij volwassene of kind)</i>	<i>Ja = X</i>	<i>Wie en wat en sinds wanneer</i>
Gezinslid met patroon van alcoholmisbruik/drugsmisbruik.		
Gezinslid met gedrag passend bij ernstige psychische stoornis.		
Gezinslid met verstandelijke beperking.		
Gezinslid met ernstig lichamelijk gezondheidsprobleem.		

Sluit hier af met de melder, met een gezamenlijke conclusie.

Aanvullende informatie indien het geen digitale melding betreft

Zoek hierna standaard aanvullende informatie in de volgende systemen:

- de eigen systemen van Veilig Thuis (hermeldingen en huisverbod);
- de Gemeentelijke Basisadministratie (GBA);
- de Raad voor de Kinderbescherming (bij kinderen: bij wie ligt het gezag en loopt er een onderzoek?
Als er een lopende maatregel is: contact opnemen met de uitvoerder van de maatregel. Zie criteria voor betrekken Raad voor de Kinderbescherming in par. 6.3.7 van Model handelingsprotocol Veilig Thuis van de VNG);
- de Verwijsindex Risicjongeren (op naam van de kinderen);
- (het Centraal Gezagsregister).

Opvragen politiegegevens (op naam pleger en op adres)

Veilig Thuis vraagt altijd aanvullende informatie aan de politie over alle personen die direct betrokken zijn bij een melding. Daarbij gaat het om de vraag of die personen bekend zijn bij de politie in een context die de politie voor een Veilig Thuis-melding relevant acht. Veilig Thuis vraagt daarbij altijd of er sprake is van eerdere mutaties m.b.t. geweld/zeden/vuurwapenbezit of vuurwapengebruik.

Contact met direct betrokkenen

Indien Veilig Thuis het relevant acht en dit geen negatieve effecten heeft op de veiligheid van betrokkenen, kan Veilig Thuis contact opnemen met de direct betrokkenen zelf, o.a. met de vraag of zij open staan voor hulp en ondersteuning.

Noteer de informatie

Noteer deze nieuwe aanvullende informatie over eerdere meldingen, huisverboden en mutaties van politie, relevante feitelijke informatie na contact met direct betrokkenen in de tabel van de screeningsroute: meestal past dit binnen het schema direct gevaar of structurele ernstige onveiligheid.

UITKOMST SCREENINGSROUTE

Als er naar het lokale veld overgedragen kan worden, hoeft er geen intercollegiale beoordeling plaats te vinden. Bij een positieve screening op direct gevaar, structurele onveiligheid of schadelijke multiproblematische leefsituatie vindt hierna een gezamenlijke intercollegiale bespreking en beoordeling plaats.

6.3 Intercollegiale beoordeling en besluitvorming

Bij een positieve screening op direct gevaar, structurele onveiligheid of schadelijke multiproblematische leefsituatie bespreekt en beoordeelt de medewerker de casus intercollegiaal:

- met een collega of
- met de gedragswetenschapper of
- in het team of
- met de vertrouwensarts.

In het handelingsprotocol Veilig Thuis staat onder 6.3.3 wanneer de vertrouwensarts in ieder geval betrokken dient te worden (zeker bij direct gevaar en bij letsel). Gezamenlijk worden de veiligheidsinschatting en de gevaarstaxatie gedaan.

BEOORDELING VEILIGHEIDSINSCHATTING

Veiligheidsschaal Hoe beoordelen jullie de situatie op een schaal van 0 - 10, waarbij 0 betekent dat er signalen zijn van direct gevaar en grote onveiligheid en 10 betekent dat de veiligheid gegarandeerd is?

0 (onveilig) ←————→ (veilig) 10

Licht in enkele woorden toe waarom je dit cijfer geeft. Licht ook toe waarom je niet één punt hoger geeft.

<i>Welke professional</i>	<i>Cijfer</i>	<i>Toelichting</i>

GEVAARSTAXATIE

<i>Welke professional</i>	<i>Wat is ieders grootste zorg/angst over wat er kan gebeuren als we niets doen</i>	<i>Wanneer zou dat kunnen gebeuren</i>

CONCLUSIE

<i>Beoordeling</i>	<i>Ja = X</i>	<i>Besluitvorming omtrent vervolgstap</i>
Direct gevaar		Veilig Thuis houdt de casusregie
Structurele ernstige onveiligheid		Idem
Ernstig vermoeden van structurele ernstige onveiligheid		Onderzoek door Veilig Thuis
Schadelijke multiproblematische leefsituatie en mogelijkheid tot inzetten hulp		Overdracht aan regisseur wijkteam lokale veld
Idem en hulp organiseren lukt niet of heeft onvoldoende effect		Veilig Thuis pakt de casus op, eventueel i.s.m. het lokale veld
Geen van bovengenoemden		Overdracht aan (betrokken) professional lokale veld
Ernstige kwetsbaarheid van het systeem		Deze kennis heeft in principe geen invloed op de beslissing om de casusregie aan Veilig Thuis of aan het lokale veld over te dragen. Deze informatie geeft aanwijzingen voor de inhoud van de vervolgstappen.

BIJLAGEN: Optioneel te gebruiken

I. Factoren bij veiligstellen bij direct gevaar en bij structurele ernstige onveiligheid

Veiligstellen is de gerichte directe actie om mensen op korte termijn in een veilige situatie te brengen. Er zijn factoren die zicht geven op de context van het systeem en die zicht geven op de dynamiek van het gevaar en de onveiligheid. Ze kunnen de regisseur en de professionals die gevraagd worden om hieraan mee te werken, behulpzaam zijn bij de benadering van het systeem en bij het maken van het plan. Als er zowel sprake is van direct gevaar als van structurele ernstige onveiligheid, dan is het praktisch om beide lijsten door te lopen (de eerste drie items zijn dan dubbel).

<i>Factoren in het systeem bij direct gevaar</i>	<i>Ja = X</i>	<i>Geef een korte toelichting in steekwoorden</i>
Er zijn kinderen in huis (noteer de leeftijden).		
Er ontbreekt toezicht op kind/de kinderen.		
Er is een oudere in huis die zorgafhankelijk is.		
Het slachtoffer is bang dat de dreiging uitgevoerd zal worden (leg uit waarom).		
Bij vermoedelijke pleger is sprake van zorgelijk gedrag als gevolg van een psychisch toestandsbeeld waarbij hij/zij zichzelf niet in de hand heeft (reageert ernstig in de war, agressief, opgewonden, somber, zint op wraak, uit zich suïcidaal of heeft moorddadige gedachten).		
Vermoedelijke pleger staat bekend als vuurwapengevaarlijk.		
Er zijn van vermoedelijke pleger voorbeelden van eerder ernstig geweld. Denk ook aan dwingen tot seksuele handelingen, de keel dichtknijpen, huisvredebreuk, mishandeling tijdens zwangerschap, gewelddadig gedrag in het familiesysteem om de eer te herstellen.		
Nu of eerder is een huisverbod opgelegd.		
Er is sprake van zorgelijk gedrag als gevolg van actueel alcohol- of drugsgebruik (bv. agressie, apathie, tijdelijk minder bekwaam ouderschap).		
Het gewelddadige gedrag van de pleger is de afgelopen tijd toegenomen in ernst of in frequentie.		
Er speelt of dreigt een breuk in de omgang tussen gezinsleden.		
Pleger is jaloers en oefent controle uit op de bezigheden van het slachtoffer.		
Het gevaar of de verwaarlozing komt uit het grotere familienetwerk.		
Anders, nl:		

<i>Factoren in het systeem bij structurele ernstige onveiligheid</i>	<i>Ja = X</i>	<i>Geef een korte toelichting in steekwoorden</i>
Er zijn kinderen in huis (noteer de leeftijden).		
Er ontbreekt toezicht op het kind/de kinderen.		
Er is een oudere in huis die zorgafhankelijk is.		
Er is een gezinslid met een verstandelijke beperking.		
Er is een zorgelijke dynamiek tussen de partners/ouders/volwassenen, waarbij ze samen escaleren en/of elkaar niet met rust laten.		
Gezinslid is ook buitenshuis agressief.		
Gezinslid mishandelt huisdieren.		
Gezinslid is eerder veroordeeld/gearresteerd wegens geweld.		
Gezinslid met een patroon van alcoholmisbruik/drugsmisbruik.		
Gezinslid met een psychiatrische stoornis of ernstige psychische problemen.		
Er is ernstige strijd tussen de ouders.		
Het gevaar of de verwaarlozing komt uit het grotere familienetwerk.		
Er zijn kinderen die dreigen te ontsporen in de buurt, of er dreigt ernstige schooluitval.		
Zorg wordt gemedend of er is reeds langer dan 6 maanden hulpverlening.		
Anders, nl.		

II. Handelen bij veiligstellen

Overweeg om de factoren in kaart te brengen (zie bijlage I) die de dynamiek in het systeem aangeven en hiermee rekening te houden bij de benadering van het systeem/bij je houding/bij je plan.

Voer het veiligstellen waar nodig en bij voorkeur samen met de keten uit en betrek collega's met andere expertise. Overweeg waar je de volwassenen, de kinderen en het netwerk actief kunt betrekken.

Overweeg bij het veiligstellen altijd wat de effecten van een time-out binnen dit systeem kunnen zijn: schept dit de noodzakelijke afstand, en daarmee veiligheid en rust binnen het systeem, of heeft dit een ernstig stressverhogend en daarmee mogelijk schadelijk effect?

Bij een huisbezoek

Beoordeel, overleg en regel:

- of er een psychiatrische spoedbeoordeling nodig is door de crisisdienst;
- of er medische hulp nodig is;
- of letselonderzoek nodig is, bijvoorbeeld door een forensisch arts (dit in overleg met vertrouwensarts, dan wel politie/OM, zie handelingsprotocol);
- of er in het kader van strafbare feiten een studioverhoor bij een kind plaats moet vinden (politie/OM conform handelingsprotocol). Als het onduidelijk is wat er gebeurd is met het kind, dan is het belangrijk dat voorafgaand aan dit studioverhoor een kindgesprek plaatsvindt (zie hieronder);
- of het kind een kindgesprek nodig heeft waardoor de minimale feiten duidelijk worden over wie wat wanneer gedaan heeft. Het kind kan dan ook vertellen wat het nodig heeft. Op grond hiervan kan een plan gemaakt worden om het kind passend veilig te stellen. Op grond van het kindgesprek kan beoordeeld worden of een studioverhoor nodig is;
- of er een RIHG moet worden afgenomen om te beoordelen of een tijdelijk huisverbod (THV) passend is;
- of een AWARE-alarmsysteem voor de achterblijvers passend is.

Handvatten voor de time-out (bij partnergeweld)

- Borg dat de pleger geen toegang meer heeft tot het slachtoffer (volwassene of kind) waarbij het slachtoffer zich gerustgesteld voelt (denk aan tijdelijk huisverbod en de kans dat dit overtreden wordt en overweeg of veilige opvang nodig is).
- Denk ook aan de technische volgsystemen (gps in auto en mobiel), waarmee pleger en slachtoffer elkaar kunnen volgen.
- Maak met beide partners afspraken dat zij voor een bepaalde periode geen contact met elkaar opnemen (een time-out in het contact).
- Denk hierbij aan gebruik mobiel, e-mail, Facebook e.d.
- Vraag wat beide partners denken nodig te hebben om zich aan deze time-out-afpraak te kunnen houden:
- welke mensen uit hun netwerk kunnen ondersteunen;
- wie kunnen ondersteunen in de zorg voor aanwezige kinderen;
- wat helpt om zich rustiger te voelen;
- wat helpt om het gebruik van middelen onder controle te houden;
- welke andere praktische ondersteuning of opvang heeft ieder van hen nodig.

Maak haalbare afspraken hoe dit te regelen.

Als er kinderen thuis zijn:

- Wat kan de inzet van gezinsgerichte crisishulp in de thuissituatie bijdragen aan veiligheid, en aan observatiemogelijkheden en input voor het in latere fase uitvoeren van een gedegen veiligheidstaxatie en een veiligheidsplan?
- Kunnen er tijdelijk gedurende 24/7 volwassen veilige personen in huis komen ter bescherming van de kinderen?
- Is een tijdelijke netwerkplaatsing mogelijk?
- Is een voorlopige ondertoezichtstelling (VOTS) aangewezen?
- Is een tijdelijke netwerkplaatsing of een uithuisplaatsing (UHP) voor de kinderen noodzakelijk?
- Is er sprake van een ernstig bedreigde ontwikkeling van de kinderen of een gezagsvacuüm: doe een verzoek tot onderzoek (VTO) bij de Raad voor de Kinderbescherming.

Denk bij **ouderenmishandeling** aan het ontlasten van de mantelzorger (door bijvoorbeeld respijtzorg) of aan speciale crisisopvangplekken voor ouderen.

III. Handvatten voor de aanpak van structurele ernstige onveiligheid: hulpaanbod planmatig faseren

1. Stel een plan op om leden van het gezin/het huishouden op korte termijn veilig te stellen en maak hierbij gebruik van bijlage I en II.
2. Als vastgesteld wordt dat de ontwikkeling van een minderjarige ernstig bedreigd is en/of dat er sprake is van een gezagsvacuüm bij de minderjarige, dan wordt er een VTO aangevraagd bij de Raad voor de Kinderbescherming, zodat de Raad partner wordt in het proces waarbij de Raad het kader toetst.
3. Breng een huisbezoek waarbij naar alle gezinsleden geluisterd wordt en er uitleg volgt over het verdere traject.
4. De medewerker van Veilig Thuis zoekt samenwerking met ketenpartners. Bij voorkeur wordt samenwerking gezocht met een bestaand regionaal team voor multisectorale samenwerking. Er vindt overleg plaats over welke deskundigheid nodig is bij het overleg veiligheidstaxatie en bij het opstellen van het veiligheidsplan van deze casus. Deze collega's sluiten aan bij dit overleg.
5. De medewerker Veilig Thuis heeft de regie op het gezamenlijk uitvoeren van een veiligheidstaxatie en het opstellen van het veiligheidsplan.
6. De veiligheidstaxatie en het opstellen van het veiligheidsplan vinden plaats in de fase nadat het gezin/huishouden is veiliggesteld, als de crisis eraf is en er met het systeem gesproken en zo mogelijk samengewerkt kan worden. Hierbij worden de afspraken geëvalueerd die bij het veiligstellen gemaakt zijn, staat men stil bij de geweldssituaties en bij de geweldsdynamiek tussen de partners, is er ruimte om door te praten over de aanwezige signalen van veiligheid en over de beschermende krachten in het systeem en zijn sociale netwerk. Het actief betrekken van het netwerk helpt om het geheim te doorbreken. De lokale professionals die reeds met het systeem werkten worden actief betrokken en zitten mee aan tafel. Tijdens dit overleg wordt besloten wie hierna de casusregie overneemt van Veilig Thuis. Deze regisseur houdt ook toezicht op de veiligheid. Dit is nodig omdat het onderwerp veiligheid regelmatig aan de orde moet blijven komen. Afspraken over veiligheid moeten bijgesteld worden zodat het proces van vergroting van veiligheid doorzet. Dit heet veiligheidsmanagement (voor veiligheid in het hier en nu).
7. Organiseer zo nodig een drang- of dwangkader als onderdeel van de aanpak. Het veranderen van patronen van geweld in de dynamiek binnen het systeem is een proces dat veel tijd vraagt, me crisissen gepaard gaat en veel inzet vraagt van de gezinsleden. Een drangkader kan duidelijkheid scheppen en steunend zijn voor alle betrokkenen daar waar samenwerking niet vrijblijvend is.
8. Uit onderzoek van het Verwey-Jonker Instituut ³⁾ blijkt dat het werken aan het vergroten van veiligheid een proces op zichzelf is en dat aandacht voor dit stapsgewijze en langzame proces essentieel is. Dat het ontlasten van het systeem door praktische ondersteuning, het motiveren tot hulp en het opbouwen van een werkrelatie hierbij belangrijke bouwstenen zijn. En dat een hulpverleningsplan nog niet aan de poort opgesteld kan worden.

³⁾ Tierof, B., Lünemann, K. & Steketee, M. (2014) *Doorbreken geweldspatroon vraagt gespecialiseerde hulp: Onderzoek naar effectiviteit van de aanpak huiselijk geweld in de G4*. Verwey-Jonker Instituut, Utrecht

9. Pas nadat de interventies uit het veiligheidsplan voldoende effect laten zien, kan met het gezin gekeken worden naar onderliggende oorzaken en factoren die een rol spelen bij het geweld. Pas als er rust is, kunnen de gezinsleden werken aan verandering van de oorzaken. Dat is het moment om gezamenlijk een gedegen analyse op te maken middels een gestructureerde systeemgerichte risicotaxatie. Voor de aanpak van patronen van geweld is risicogestuurde zorg nodig.

Pas door het aanpakken van de factoren die in dit systeem een rol spelen, wordt een basis gelegd voor duurzame veiligheid. Het is de bedoeling dat op basis hiervan een hulpverleningsplan wordt opgesteld met oplossingen waaraan alle partijen bijdragen. Dit leidt in principe tot een integraal systeemgericht hulpaanbod. Het betekent dat er een afgestemd hulpaanbod tot stand komt voor zowel de pleger, als de partner/het slachtoffer als de eventuele kinderen.

Het opstellen en monitoren van een dergelijk hulpverleningsplan heet risicomangement (voor duurzame veiligheid in de toekomst).

10. Kinderen en volwassenen laten afname van traumagerelateerde klachten zien en herstellen als het geweld stopt (middels een veiligheidsplan) en als ouders hun ouderschap beter kunnen uitoefenen omdat er hulp komt voor hun persoonlijke problemen en hun bronnen van stress afnemen (middels een hulpverleningsplan). In deze periode wordt ook de eigen veerkracht van de kinderen aangesproken. Zowel in het veiligheidsplan als in het hulpverleningsplan behoort de mate van veiligheid in de ouder-kindrelatie centraal te staan en moeten de oplossingen beoordeeld worden op het effect dat ze hebben op de ouder-kindrelatie.

Bij het opstellen van het herstelplan voor de kinderen (en andere getraumatiseerde gezinsleden!) moet nagedacht, onderzocht en beoordeeld worden:

- wat zij nog extra nodig hebben om te herstellen van wat er in het gezin gebeurd is;
- of er psychische klachten zijn waar zij onder blijven lijden;
- wat er aanvullend nodig is om hun ontwikkeling passend bij de levensfase te laten verlopen en om de kwaliteit van hun dagelijks leven te herstellen.

Als het hulpaanbod op bovengenoemde wijze gefaseerd kan verlopen, dan is er sprake van een planmatig en gelaagd hulpaanbod dat het natuurlijke herstelproces van het gezin in de tijd ondersteunt en volgt.

De te hanteren methodieken voor het (gezamenlijk) opstellen van een veiligheidsplan en vervolgens een hulpverleningsplan en een herstelplan zijn niet in deze triage opgenomen.